

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

નવલ કિશોર શર્મા

વિરુદ્ધ

ભારત સંઘ અને અન્યો

(સિવિલ અપીલ નંબર ૧૫૦/૨૦૨૧)

ફેબ્રુઆરી ૧૦, ૨૦૨૧

[સંજય કિશન કૌલ, દિનેશ મહેશ્વરી અને હર્ષિકેશ રોય, જે. જે.]

વિકલાંગ વ્યક્તિઓ (સમાન તકો, અધિકારોનું રક્ષણ અને સંપૂર્ણ ભાગીદારી) અધિનિયમ, ૧૯૯૫-વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૧૬-વિકલાંગ વળતર માટેનો દાવો-અપીલકર્તા-નાવિક ૧૮/૦૯/૨૦૦૯ પર વિદેશ જતા જહાજ પર ક્રૂમાં જોડાયો હતો અને તેને વિસ્તૃત કાર્ડિયોમાયોપેથીને

કારણે દરિયાઈ સેવા માટે કાયમી ધોરણે અયોગ્ય હોવાની ઘોષણા સાથે ૧૮/૦૬/૨૦૧૦ પર રજા આપવામાં આવી હતી- નાવિકે દાવો કર્યો હતો કે તે રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ બોર્ડ કરારની કલમ ૨૧ હેઠળ ૧૦૦% અપંગતા વળતર માટે હકદાર છે-અપંગતા માટેના આ દાવાને શિપિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (એસ સી આઈ) દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો. કારણ કે આ જહાજ પર આકસ્મિક ઈજા થવાના કારણે નાવિક અસમર્થ બનવાનો કેસ ન હતો-ઉચ્ચ અદાલતે શોધી કાઢ્યું હતું કે અપીલકર્તાનો કેસ કલમ ૨૧ ની શ્રેણીમાં આવતો નથી કારણ કે તેની સામાન્ય રોજિંદી બાબતોની કામગીરીમાં કોઈ અવરોધ નથી-બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, દરિયાઈ મુસાફરીનું કામ શક્ય ન પણ હોઈ શકે પરંતુ વ્યક્તિ સામાન્ય પ્રકૃતિની બીજી નોકરીની ફરજ બજાવવા માટે સક્ષમ છે-તેથી, એસ સી આઈ ના અસ્વીકાર આદેશને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું-અપીલ પર, એવું માનવામાં આવ્યું હતું:કલમ ૫.૯ હેઠળ. એફ (૨), ૧૦૦% એવી પરિસ્થિતિમાં નાવિકને વળતર ચૂકવવાપાત્ર છે કે જ્યાં નાવિક ઈજાના પરિણામે દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવાનું જણાય છે, જ્યારે નોકરીમાં હોય ત્યારે-તાત્કાલિક કિસ્સામાં, અપીલકર્તાએ ક્યારેય દાવો કર્યો નથી કે તેને તેની જહાજની ફરજ દરમિયાન કોઈ ઈજા થઈ છે-વધુમાં, ક્ષતિગ્રસ્ત હૃદય કાર્યને તેની નવ મહિનાની સગાઈને વાજબી રીતે જવાબદાર ઠેરવી શકાતું નથી-કલમ ૨૧ કુલ અપંગતાના કિસ્સામાં લાગુ પડે છે પરંતુ આ ૧૦૦% અપંગતાનો કેસ નથી-વિસ્તૃત કાર્ડિયોમાયોપેથી સ્થિતિ

વ્યક્તિને દરિયાઈ સેવા કરવાથી અટકાવે છે પરંતુ તે એક દોષ નહીં હોય. તેના માટે અન્ય નોકરીઓ કરવા માટેના ઉપાયો-જ્યાં સુધી અપંગતા અધિનિયમ ૧૯૯૫ અથવા ૨૦૧૬ ના અધિનિયમ બંને હેઠળ અપીલકર્તાની અપંગતાનો સંબંધ છે, વિસ્તૃત કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ તેના કેસને કોઈપણ અધિનિયમમાં લાવતી નથી-ઉચ્ચ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે માત્ર કલમ ૨૧ હેઠળ વિભાજન વળતર નાવિક માટે ચૂકવવાપાત્ર છે અને તેને અપંગતા અધિનિયમ ૧૯૯૫ ની કલમ ૪૭ નો લાભ મળશે નહીં-બીજા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનું કોઈ કારણ નથી.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ : ૧.કલમ ૫.૯ હેઠળ.રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ બોર્ડ સમજૂતીના એક્ (૨) અનુસાર, ૧૦૦ % વળતર એ પરિસ્થિતિમાં નાવિકને ચૂકવવાપાત્ર છે જ્યાં નાવિક નોકરી કરતી વખતે ઈજાના પરિણામે દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવાનું જણાય છે.કલમ ૫.૯ નું કવરેજ સુરક્ષિત કરવા માટે.એક્ (૨), અસમર્થતા રોજગાર દરમિયાન થયેલી ઈજા સાથે સંબંધિત હોવી જોઈએ.વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તાએ ક્યારેય દાવો કર્યો નથી કે તેને તેની જહાજની ફરજ દરમિયાન કોઈ ઈજા થઈ છે.વધુમાં, નબળા હૃદયના કાર્યને વાજબી રીતે તેની નવ મહિનાની સગાઈને આભારી ન ગણી શકાય.આવા સંજોગોમાં, દરિયાઈ વ્યક્તિએ તંદુરસ્તી

પ્રમાણપત્ર સાથે તેની જોડાણ શરૂ કરી હોવા છતાં, આ અદાલતને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાની તબીબી સ્થિતિને તેની દરિયાઈ સફરની સગાઈ સાથે કારણભૂત જોડાણ હોવાનું જણાવવું ગેરવાજબી રહેશે.[પરિચ્છેદ ૧૧ અને ૧૨]
[૮૨૫-ઈ-એફ; ૮૨૬-એ-બી]

૨. કલમ ૨૧ કુલ અપંગતાના કેસને લાગુ પડે છે પરંતુ આ ૧૦૦% અપંગતાનો કેસ નથી.બીજી રીતે કહીએ તો, ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ માણસને દરિયાઈ સેવા કરવાથી અટકાવી શકે છે પરંતુ તે તેના માટે અન્ય નોકરીઓ કરવામાં અવરોધ નહીં બને.આ અર્થઘટન સાથે, ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે કલમ ૨૫ હેઠળ માત્ર વિભાજન વળતર નાવિક માટે ચૂકવવાપાત્ર છે.અપીલકર્તા માટે કલમ ૨૧ અને કલમ ૨૫ની અસર પર બીજા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનું કોઈ કારણ નથી.[પેરા ૧૫] [૮૨૬-જી-એચ; ૮૨૭-એ]

૩. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાની દલીલ છે કે તેની હૃદયની બિમારીને ડિસેબિલિટી એક્ટ હેઠળ ડિસેબિલિટી તરીકે સમજવી જોઈએ અને તેને પરિણામી લાભો આપવામાં આવે છે, ત્યાં સુધી એક્ટની કલમ ૨ (૧) માં દૃષ્ટિની અક્ષમતા, હલનચલનની અક્ષમતા, માનસિક બીમારી, માનસિક મંદતા, સાંભળવાની ક્ષતિ અને રક્તપિત્તને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.હૃદયની બિમારીને કાયદામાં અપંગતાની

વ્યાખ્યામાં આવરી લેવામાં આવી નથી અને અમે અક્ષમતાની તેમની વ્યાખ્યામાં એવા શબ્દો આચાર કરવામાં અચકાતા હોઈએ છીએ, જેને વિધાનસભાએ પસંદ કર્યા નથી.જ્યારે ૧૯૯૫ના કાયદાનું સ્થાન વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૧૬ દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કલમ ૨ (ઓ) હેઠળ "વિકલાંગ વ્યક્તિ" ને લાંબા ગાળાની શારીરિક, માનસિક, બૌદ્ધિક અથવા સંવેદનાત્મક ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી જે સમાજમાં તેની સંપૂર્ણ અને અસરકારક ભાગીદારીને અટકાવે છે.કલમ ૨ (ઝેડસી) "નિર્દિષ્ટ અપંગતા" ને ૨૦૧૬ અધિનિયમની અનુસૂચિમાં ઉદ્દેખિત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. ઉપરોક્ત અનુસૂચિમાં, "શારીરિક અક્ષમતા", "બૌદ્ધિક અક્ષમતા", "માનસિક વર્તણૂક" નો ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે.અપીલાર્થીની વિસ્તૃત કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ ન તો ચોક્કસ અપંગતા છે અને ન તો તે ક્ષતિઓના વ્યાપક વર્ણપટ સાથે સંબંધિત છે, જે સમાજમાં સંપૂર્ણ અને અસરકારક ભાગીદારીને અવરોધે છે.તેથી, અમારો માનવામાં આવતો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તાની ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ તેના કેસને ૧૯૯૫ના અધિનિયમ અથવા ૨૦૧૬ની ઉચ્ચ અદાલતના દાયરામાં લાવતી નથી, તેથી, તે નિષ્કર્ષ સાચો હતો કે ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ ૧૬ અપીલકર્તાને ડિસેબિલિટી એક્ટની કલમ ૪૭ હેઠળ કોઈ લાભની સુવિધા આપશે નહીં. [પેરા ૧૮] [૮૨૭-ઈ-એચ; ૮૨૮-એ-બી]

ડિવિઝનલ કંટ્રોલર, એનઈકેઆરટીસી વિરુદ્ધ સંગમ્મા અને અન્યો
૨૦૦૫ (૨) એલએલએન ૭૭૬; મેકિનન મેકેન્ઝી એન્ડ કંપની
પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ રીટા ફર્નાન્ડીઝ ૧૯૬૯ (૨) એલએલજે
૮૧૨-લાગુ પડતા નથી.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર
૧૫૦/૨૦૨૧.

સિવિલ રિટ જ્યુરિસડિક્શન કેસ નંબર ૩૧૬૦/૨૦૧૨ માં પટણા
ખાતેની હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના ૨૬/૦૩/૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને
આદેશમાંથી.

વિક્રમજીત બેનર્જી, એ. એસ. જી., વી. ચિતામ્બ્રેશ, પરિષ્ક વકીલ,
સુશ્રી કુમુદ લતા દાસ, રાજીવ કુમાર સિંહા, સી. ગોવિંદ વેણુગોપાલ, મેરુસાગર
સામંત્રે, પી. વી. યોગેશ્વરન, ગુરમીત સિંહ મક્કર, શિખિલ સૂરી, શિવ કુમાર સૂરી,
સુશ્રી મધુ સૂરી, સુશ્રી શિલ્પા સૈની, સુશ્રી નિકિતા થાપર, સુશ્રી વિનિશ્મા કૌલ,
હાજર પક્ષોના વકીલ.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ઋષિકેશ રોય, જે :

૧. અપીલકર્તા સિવિલ રિટ જ્યુરિસડિક્શન કેસ નંબર ૩૧૬૦/૨૦૧૨ માં ૨૬/૦૩/૨૦૧૯ ના ચુકાદાને પડકારે છે, જે હેઠળ, પટણા ખાતેની ઉચ્ચ અદાલતે [રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ બોર્ડ કરારની કલમ ૨૧ હેઠળ (ત્યારબાદ "કરાર" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે)] અપંગતાના વળતર માટે નાવિકના દાવાને નકારી કાઢ્યો હતો અને તે રીતે શિપિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયાના ૦૭/૧૦/૨૦૧૧ (પરિશિષ્ટ પી૨૧) ના આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું (ત્યારબાદ ટૂંકમાં 'એસ સી આઈ ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે).એસ. સી. આઈ. અનુસાર, અપીલકર્તા જહાજ પર ફરજ દરમિયાન આકસ્મિક ઈજાનો કેસ ન હતો અને તેથી, અપીલકર્તાને માત્ર વિચ્છેદ વળતર ચૂકવવાપાત્ર છે.આનું કારણ એ છે કે નાવિક અન્ય પ્રકારની નોકરી કરવા માટે સક્ષમ છે અને તેના રોજિંદા સામાન્ય કાર્યને અસર થતી નથી.

૨. અપીલકર્તા અગાઉ એસસીઆઈની ઓફિસોર ફ્લીટ સર્વિસમાં નોંધાયેલો હતો પરંતુ સંબંધિત સમયે તેને તેની પોતાની વિનંતી પર ૧૯/૦૮/૧૯૯૬ થી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને નવી નોંધણી સાથે એસસીઆઈના વિદેશ જતા નાવિકના રોસ્ટરમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો.નાવિકની રોસ્ટર શ્રેણીમાં આવતા લોકો કરાર પર રોકાયેલા હોય છે, જે દરિયામાં જતા જહાજ માટે વિશિષ્ટ હોય છે.અપીલકર્તા ૧૮/૦૯/૨૦૦૯ પર વિદેશ જતા જહાજ પર ફૂ તરીકે જોડાયો હતો અને ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીને કારણે દરિયાઈ સેવા માટે કાયમી ધોરણે અયોગ્ય હોવાની ઘોષણા સાથે તેને ૧૮/૦૬/૨૦૧૦ પર રજા આપવામાં આવી હતી.

૩. ઉપરોક્ત તથ્યો પર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી વી. ચિદમ્બરશ દલીલ કરે છે કે નાવિક કરારની કલમ ૨૧ હેઠળ ૧૦૦% અપંગતા વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે.વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપથી અથવા હૃદયની ઓછી રક્ત પમ્પિંગ ક્ષમતાને કલમ ૫.૯ દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી આંતરિક ઈજા તરીકે સમજવી જોઈએ.કરારની એફ (૨) જે "રોજગારમાં નુકસાનના પરિણામે દરિયામાં દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવા પર રેટિંગ" ની વાત કરે છે.વકીલ અનુસાર "ઈજા" શબ્દમાં અપીલકર્તાના સ્વાસ્થ્યને નુકસાન પહોંચાડતી કોઈપણ બાબતનો સમાવેશ થવો જોઈએ.શ્રી ચિદમ્બરશ

દલીલ કરે છે કે ઈજા બાહ્ય રીતે પ્રગટ થવી જોઈએ નહીં અથવા લોહી વહેતું હોવું જોઈએ નહીં, પરંતુ તે ક્ષતિગ્રસ્ત હૃદય પણ હોવું જોઈએ. અપીલકર્તાના વકીલ શ્રી દિલીપન થોમસ દ્વારા દરિયાઈ સલામતી પરના લેખ અને શ્રી માર્કસ ઓલી બાર્કરના લખાણો પર આધાર રાખે છે, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે કાર્ડિયો વેસ્ક્યુલર રોગ એ આ મૌખિક વ્યવસાયિક રોગોમાંનો એક છે, જેના વિશે લેખકો દ્વારા નાવિકોને ચેતવણી આપવામાં આવી છે. એસ. સી. આઈ. દ્વારા નાવિકને વૈકલ્પિક નોકરી (અપીલકર્તાની તબીબી સ્થિતિ માટે યોગ્ય) માં સમાવવામાં નિષ્ફળતા એ વિકલાંગ વ્યક્તિઓ (સમાન તકો, અધિકારોનું રક્ષણ અને સંપૂર્ણ ભાગીદારી) અધિનિયમ, ૧૯૯૫ (ત્યારબાદ "વિકલાંગ અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૪૭નું ઉલ્લંઘન હોવાનું દલીલ કરવામાં આવે છે.

૪. એસસીઆઈના વિદ્વાન વકીલ શ્રી શિવ કુમાર સૂરી દલીલ કરે છે કે જહાજ પર દરિયાઈ સફર દરમિયાન નાવિકને ક્યારેય કોઈ આકસ્મિક ઈજા થઈ નથી અને અપંગતા વળતર માત્ર સફર દરમિયાન ઈજાના પરિણામે અસમર્થતાના કિસ્સાઓ સુધી મર્યાદિત હોવાથી, અપંગતા વળતર માટેના દાવાને હાઈકોર્ટ અને એસસીઆઈ ઓથોરિટી દ્વારા યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો. શ્રી સૂરી એ બાબત પર પ્રકાશ પાડે છે કે દાવેદારની હૃદયની સ્થિતિ કલમ ૫.૯ ના હેતુ માટે "ઈજા" ની રૂપરેખાને અનુરૂપ નથી. એફ (૨). તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે

અપીલકર્તા કલમ ૨૫ દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે, જે કલમ ૨૧ ને બદલે દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય જાહેર કરાયેલ વ્યક્તિઓના કેસોને લાગુ પડે છે, જે રોજગાર દરમિયાન અને તે દરમિયાન ૧૦૦% અપંગતાના કિસ્સામાં શરૂ થાય છે.એસસીઆઈના વકીલ અનુસાર, કોઈ વ્યક્તિ નાવિકની ફરજ માટે અયોગ્ય હોઈ શકે છે પરંતુ સામાન્ય પ્રકૃતિનું બીજું કામ કરવા માટે ૧૦૦% યોગ્ય હોઈ શકે છે.ડિસેબિલિટી એક્ટના આધારે અપીલકર્તાની દલીલને નકારી કાઢતાં શ્રી સૂરી દલીલ કરે છે કે ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીનો ડિસેબિલિટી એક્ટમાં ક્યાંય ઉલ્લેખ નથી અને તેથી નાવિકની તબીબી સ્થિતિ માટે યોગ્ય વૈકલ્પિક નોકરીનો દાવો આ એક્ટ હેઠળ કરી શકાતો નથી. અપીલકર્તાની ફીલાન્સ સીફ્ટર તરીકેની સગાઈની કામચલાઉ પ્રકૃતિ અને લગભગ ૯ મહિના (૨૯/૦૯/૨૦૦૯ થી ૧૮/૦૬/૨૦૧૦) માટે તેની કરારની સગાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, એસ સી આઈ ના વકીલ દલીલ કરે છે કે જહાજ પરનો ટૂંકો કાર્યકાળ ક્ષતિગ્રસ્ત હૃદય કાર્ય માટે વાજબી રીતે આધાર ન હોઈ શકે, ખાસ કરીને જ્યારે દરિયાઈ સફર દરમિયાન કોઈ ઈજા થઈ ન હતી.અપીલકર્તાની તબીબી સ્થિતિ વકીલ દ્વારા વધુ પડતા દારૂના સેવનને આભારી છે અને તેને જહાજ પર નાવિકના કામ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી.

૫. તેના બદલામાં, વિદ્વાન એએસજી શ્રી વિરમજીત બેનર્જી દલીલ કરે છે કે દાવેદારની તબીબી સ્થિતિ અને દરિયામાં જતા જહાજમાં તેની નોકરીની પ્રકૃતિ

વચ્ચે કોઈ કારણભૂત સંબંધ નથી.વકીલ રજૂ કરે છે કે જ્યાં સુધી જહાજ પર નાવિકના કામ અને તેની તબીબી સ્થિતિ વચ્ચે નિકટવર્તી જોડાણ સ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી, અપંગતા વળતરની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.

૬. અપંગતાના વળતર માટેના દાવાને નકારી કાઢતી વખતે, એસ સી આઈ એ ૦૭/૧૦/૨૦૧૧ (જોડાણ પી ૨૧) ના વિવાદિત આદેશમાં નોંધ્યું હતું કે આ જહાજ પર આકસ્મિક ઇજાને કારણે નાવિકના અસમર્થ બનવાનો કેસ ન હતો.ત્યારથી, સંબંધિત કલમ પ.૯.એફ (૨) ખાસ કરીને નોકરી કરતી વખતે ઇજાના પરિણામે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવાની વાત કરે છે અને દાવો ઇજા પર આધારિત ન હતો, અપંગતા વળતરને અનરિટેડ માનવામાં આવ્યું હતું.

૭. ઉચ્ચ અદાલતે એસસીઆઈના અસ્વીકારના આદેશને પડકારતી વખતે, અપીલકર્તા દ્વારા જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો તે સાહિત્યને ધ્યાનમાં લીધું હતું.વિદ્વાન ન્યાયાધીશે હૃદયની રક્ત પમ્પિંગ ક્ષમતામાં ઘટાડો એ દરિયાઈ વ્યક્તિની વ્યવસાયિક બીમારીઓમાંની એક હોઈ શકે છે તેની પ્રશંસા કરતી વખતે, જ્યાં સુધી જહાજ પર રોજગાર દરમિયાન ૧૦૦% અસમર્થતા ન જોવા મળે ત્યાં સુધી અપંગતા વળતર યોગ્ય નથી.જો કે, અહીં એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે નાવિક સામાન્ય પ્રકૃતિની બીજી નોકરી માટે યોગ્ય ન હતો.ઉચ્ચ અદાલતે કલમ

૨૧ અને કલમ ૨૫ બંનેનું અર્થઘટન કર્યું અને જાણવા મળ્યું કે અપીલકર્તાના કેસ કલમ ૨૧ની શ્રેણીમાં આવતા નથી કારણ કે તેની સામાન્ય રોજિંદી બાબતોની કામગીરીમાં કોઈ અવરોધ નથી.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, દરિયાઈ કામ શક્ય ન પણ હોઈ શકે પરંતુ વ્યક્તિ સામાન્ય પ્રકૃતિની અન્ય નોકરીની ફરજ બજાવવા માટે સક્ષમ છે.તેથી, ઉચ્ચ અદાલતને વિકલાંગતાના વળતર માટેના દાવાને એસ સી આઈ દ્વારા નકારી કાઢવાનો કોઈ આધાર મળ્યો નથી.

૮. આ તબક્કે કલમ ૫.૯ કાઢવી યોગ્ય રહેશે.૧૦૦% અપંગતા વળતરની જોગવાઈ કરતા કરારના એફ (૨).એ જ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

“નોકરી કરતી વખતે ઈજા થવાના પરિણામે દરિયામાં દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવા પર રેટિંગ ૧૦૦% વળતર ચૂકવવામાં આવશે.

૯. ઉપરોક્ત કલમ રાષ્ટ્રીય દરિયાઈ બોર્ડ સમજૂતીનો એક ભાગ છે જે પક્ષોને સંચાલિત કરે છે.નેશનલ મેરીટાઈમ બોર્ડ એગ્રીમેન્ટ એ ઇન્ડિયન શિપ ઓનર્સ એસોસિએશન અને સીફિર્સ યુનિયન વચ્ચેના સામૂહિક સોદાબાજીનું પરિણામ છે, જે નાવિકની શરતો અને નિયમોને સંચાલિત કરે છે.

૧૦. અપંગતા વળતરને આવરી લેતી કલમ ૨૧ અને વિચ્છેદ વળતરને આવરી લેતી કલમ ૨૫ નો ઉદ્દેશ ધ્યાનમાં લેવાનો હોવાથી, બંને કલમો નીચે કાઢવામાં આવી છે:—

“૨૧. મૃત્યુ અને અપંગતા વળતર:

.....
.....
મૃત્યુ વળતર—રૂ. ૧૨.૮૫ લાખ.

૧૦૦% અપંગતા વળતર—રૂ. ૧૪.૮૫ લાખ.

આંશિક રીતે અક્ષમ જાહેર કરાયેલ રેટિંગના કિસ્સામાં જ્યારે રોજગારમાં વિકલાંગતાની ઉપર વળતર પ્રમાણસર ધોરણે ચૂકવવામાં આવશે.જો મૂલ્યાંકનના પોતાના ઇરાદાપૂર્વકના કાર્યને કારણે મૃત્યુ અને/અથવા અપંગતા પરિણમી હોય તો આ મૃત્યુ અને અપંગતા વળતર ચૂકવવામાં આવશે નહીં.”

“૨૫. વિભાજન વળતર:

૦૧/૦૪/૨૦૦૬ ની અસરથી, કંપનીના તબીબી અધિકારી દ્વારા દરિયાઈ સેવા માટે કાયમી તબીબી રીતે અયોગ્ય જાહેર કરવામાં આવે તો ઓછામાં ઓછા ૫ વર્ષના સમયગાળા માટે સતત કંપનીના રોસ્ટર પર વહન કરાયેલ રેટિંગ, આવા લોકોને વિભાજન વળતર ચૂકવવામાં આવશે.

નીચે પ્રમાણે મૂલ્યાંકન:

૫૫ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના મૂલ્યાંકન માટે:

@૩ કંપનીના જહાજો પર લાગુ રજા સમયગાળા સહિત સ્પષ્ટ સેવાનો દર વર્ષે મહિનાનો મૂળભૂત વેતન અને સંભવિત સેવાનો દર વર્ષે મૂળભૂત વેતન ઓછામાં ઓછું ૩.

૫૫ થી ૫૮ વર્ષની વય વચ્ચેના મૂલ્યાંકન માટે:

@ 3 સંભવિત સેવાની દર વર્ષે મૂળભૂત વેતન ૪ મહિનાના વળતરની મૂળભૂત વેતન રૂ. ૧,૭૫,૦૦૦-જે પણ વધારે હોય તેને આધિન છે.

૫૮ વર્ષથી વધુ ઉંમરના રેટિર્સ માટે:

@૩ ૪ મહિનાના મૂળભૂત વેતન અથવા રૂ. ૧,૨૫,૦૦૦ નું વળતર- જે પણ વધારે હોય તેને આધિન સંભવિત સેવામાં દર વર્ષે મહિનાનું મૂળભૂત વેતન.

વળતરની ઉપરોક્ત જોગવાઈ મૃત્યુ અને અપંગતા વળતરની જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવેલા મૂલ્યાંકનને લાગુ પડશે નહીં."

૧૧. ઉપરથી જોઈ શકાય છે તેમ, ૧૦૦% વળતર કલમ ૫.૮ હેઠળ નાવિકને ચૂકવવાપાત્ર છે.એફ (૨) એવી પરિસ્થિતિમાં કે જ્યાં નાવિક નોકરી કરતી વખતે ઈજાના પરિણામે દરિયાઈ સેવા માટે તબીબી રીતે અયોગ્ય હોવાનું જણાય.પરંતુ તે બંને પક્ષોનો કેસ નથી કે અપીલકર્તાને દરિયાઈ જહાજમાં તેની સગાઈ દરમિયાન કોઈ આકસ્મિક ઈજા થઈ હતી.પછી પ્રશ્ન એ છે કે શું "ઈજા" શબ્દનો અર્થ અપીલકર્તાના વકીલ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી રીતથી કરવો જોઈએ કે

જે નાવિકની આરોગ્યની સ્થિતિને ઘટાડે છે.કરારમાં ચોક્કસ અભિવ્યક્તિના સંદર્ભમાં આવા વ્યાપક અર્થઘટન અમારા મતે, પક્ષો વચ્ચેના કરારના ઉદ્દેશને નાબૂદ કરશે.માત્ર ફાયદાકારક ઉદ્દેશને કારણે, કરારમાં સ્પષ્ટ અભિવ્યક્તિને અન્ય અર્થ આપવા માટે અવગણવી જોઈએ નહીં, જે કરાર કરનાર પક્ષોનો હેતુ અથવા સમજણ ન હોઈ શકે.

૧૨. કલમ ૫.૮ નું કવરેજ સુરક્ષિત કરવા માટે.એફ (૨), અસમર્થતા રોજગાર દરમિયાન થયેલી ઈજા સાથે સંબંધિત હોવી જોઈએ.વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તાએ ક્યારેય દાવો કર્યો નથી કે તેને તેની જહાજની ફરજ દરમિયાન કોઈ ઈજા થઈ છે.વધુમાં, નબળા હૃદયના કાર્યને વાજબી રીતે તેની નવ મહિનાના જોડાણ ને આભારી ન ગણી શકાય.આવા સંજોગોમાં, દરિયાઈ વ્યક્તિએ તંદુરસ્તી પ્રમાણપત્ર સાથે તેનું જોડાણ શરૂ કરી હોવા છતાં, અમારા મતે, અપીલકર્તાઓની તબીબી સ્થિતિને તેની દરિયાઈ સફરની સગાઈ સાથે કારણભૂત જોડાણ હોવાનું જણાવવું ગેરવાજબી રહેશે.

૧૩. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, અમે શ્રી દિલીપન થોમસના દરિયાઈ સલામતી અને હૃદય રોગ પરના લેખમાંથી કાઢેલા ભાગનો પણ અભ્યાસ કર્યો છે.લેખકના જણાવ્યા અનુસાર, "કાર્ડિયો-વેસ્ક્યુલર રોગ સામાન્ય વસ્તીની જેમ

દરિયાઈ સમુદાયમાં સામાન્ય રીતે જોવા મળે છે".આમ, તે શ્રેષ્ઠ રીતે નાવિકો અને સામાન્ય રીતે લોકો બંનેને લગતા સામાન્ય નિરીક્ષણ હોઈ શકે છે અને દરિયાઈ સમુદાય માટે વિશિષ્ટ નથી.

૧૪. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાના વકીલ દ્વારા અન્ય અર્ક પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, ત્યાં થોડી મૂંઝવણ છે.આનું કારણ એ છે કે આ અર્ક શ્રી માર્ક્સ ઓલી બારકરને આભારી હતો, પરંતુ ટાંકવામાં આવેલા ભાગની ઉત્પત્તિ પરની શોધમાં જાણવા મળ્યું છે કે આ ખરેખર *આંતરરાષ્ટ્રીય દરિયાઈ આરોગ્ય*, ૨૦૧૪ માં શ્રી માર્ક્સ ઓલ્ડેનબર્ગ દ્વારા "દરિયાઈ લોકોમાં કાર્ડિયોવાસ્ક્યુલર રોગોનું જોખમ" શીર્ષકવાળા લેખના સારાંશમાંથી લેવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં સંબંધિત ફરો ટાંકવામાં આવ્યો હોવાથી અને અપીલકર્તા દ્વારા પણ તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોવાથી, અમે તે સંદર્ભની તપાસ કરી છે જેમાં તે લખવામાં આવ્યો હતો.તે પછી જોવામાં આવે છે કે *studyi.e.German* નાવિકોના વિષયમાં, કોરોનરી રોગનું જોખમ થોડું વધ્યું હોવાનું માનવામાં આવતું હતું, તેમ છતાં તેઓએ સરખામણી માટે સંદર્ભ વસ્તી જેવું જ અનુમાનિત જોખમ દર્શાવ્યું હતું.સંબંધિત માર્ગો નાવિકો માટે નોકરી સંબંધિત કાર્ડિયો જોખમના પરિબલોની વાત કરે છે.પરંતુ વર્તમાન કિસ્સામાં અપીલકર્તાના ક્ષતિગ્રસ્ત હૃદય કાર્યને જહાજમાં ૯ મહિનાની જોડાણ સાથે સાંકળવા માટે કોઈ સામગ્રી તૈયાર કરવામાં આવી નથી.નોકરી અને

તબીબી સ્થિતિ વચ્ચે કોઈ જોડાયેલી કડીની ગેરહાજરીમાં, અમારા મતે અપંગતા વળતર યોગ્ય નથી.

૧૫. કલમ ૨૧ કુલ અપંગતાના કેસને લાગુ પડે છે પરંતુ આ ૧૦૦% અપંગતાનો કેસ નથી. બીજી રીતે કહીએ તો, ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ માણસને દરિયાઈ સેવા કરવાથી અટકાવી શકે છે પરંતુ તે તેના માટે અન્ય નોકરીઓ કરવામાં અવરોધ નહીં બને. આ અર્થઘટન સાથે, ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે કલમ ૨૫ હેઠળ માત્ર વિભાજન વળતર નાવિક માટે ચૂકવવાપાત્ર છે. અપીલકર્તા માટે કલમ ૨૧ અને કલમ ૨૫ની અસર પર બીજા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનું અમને કોઈ કારણ દેખાતું નથી.

૧૬. અપીલકર્તાના વકીલે વિભાગીય નિયંત્રક, એનઈકેઆરટીસી વિરુદ્ધ સંગમ્મા અને અન્યો, અને મેકિનન મેકેન્ઝી એન્ડ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ રીટા ફર્નાન્ડીઝ પર આધાર રાખ્યો છે. આ કિસ્સાઓમાં, રોજગાર દરમિયાન ક્ષતિ થઈ હતી. દાખલા તરીકે, સંગમાકાસેમાં બસ કંડક્ટરને ફરજ દરમિયાન છાતીમાં દુખાવો થયો હતો અને તેને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, હાથમાં રહેલા કેસમાં, જહાજ પર ફરજ બજાવતા વ્યક્તિ અને અપીલકર્તાની તબીબી સ્થિતિ

વચ્ચે કોઈ સંબંધ સ્થાપિત થઈ શક્યો ન હતો.આમ, પ્રથમ ટાંકવામાં આવેલ કેસ અપીલકર્તાને કોઈ મદદરૂપ થશે નહીં.

૧૭. રીટા ફર્નાન્ડીઝ (સુપ્રા) માં, જે દરિયાઈ વ્યક્તિની હૃદયની બિમારી સાથે સંબંધિત છે, જહાજની લોગ-બુકમાં હૃદયની બિમારીની સારવાર માટે કર્મચારીને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવા સંબંધિત એન્ટ્રી નોંધવામાં આવી હતી.પરંતુ વર્તમાન કિસ્સામાં જહાજમાંથી નોસચ લોગ એન્ટ્રી બનાવવામાં આવી હતી.રીટા ફર્નાન્ડીઝના ચુકાદામાં, કોર્ટે પોતે જ કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ ની કલમ ૩ હેઠળ વળતરની વિચારણા માટે કારણભૂત જોડાણ સ્થાપિત કરવાની જરૂરિયાત પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તાની તબીબી સ્થિતિને તેની ટૂંકા ગાળાની સગાઈ સાથે જોડી શકાતી નથી.તેથી, અપંગતાના વળતરના દાવા માટે ટાંકવામાં આવેલ ગુણોત્તર કોઈ સહાયનો નથી.

૧૮. ચાલો હવે આપણે અપીલકર્તાની દલીલ સાથે વ્યવહાર કરીએ કે તેની હૃદયની બિમારીને ડિસેબિલિટી એક્ટ હેઠળ ડિસેબિલિટી તરીકે સમજવી જોઈએ અને તેને પરિણામી લાભો આપવામાં આવે.કાયદાની કલમ ૨ (૧) માં દષ્ટિની અક્ષમતા, હલનચલનની અક્ષમતા, માનસિક બીમારી, માનસિક મંદતા, સાંભળવાની ક્ષતિ અને રક્તપિત્તને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.હૃદયની બિમારીને

કાયદામાં અપંગતાની વ્યાખ્યામાં આવરી લેવામાં આવી નથી અને અમે અક્ષમતાની તેમની વ્યાખ્યામાં એવા શબ્દો આચાત કરવામાં અચકાતા હોઈએ છીએ, જેને વિધાનસભાએ પસંદ કર્યા નથી. જ્યારે ૧૯૯૫ના કાયદાનું સ્થાન વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૧૬ દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કલમ ૨ (ઓ) હેઠળ "વિકલાંગ વ્યક્તિ" ને લાંબા ગાળાની શારીરિક, માનસિક, બૌદ્ધિક અથવા સંવેદનાત્મક ક્ષતિ ધરાવતી વ્યક્તિ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી જે સમાજમાં તેની સંપૂર્ણ અને અસરકારક ભાગીદારીને અટકાવે છે. કલમ ૨ (ઝેડસી) "નિર્દિષ્ટ અપંગતા" ને ૨૦૧૬ અધિનિયમની અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. ઉપરોક્ત અનુસૂચિમાં, "શારીરિક અક્ષમતા", "બૌદ્ધિક અક્ષમતા", "માનસિક વર્તણૂક" નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. અપીલાર્થીની વિસ્તૃત કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ ન તો ચોક્કસ અપંગતા છે અને ન તો તે ખામીઓના વ્યાપક વર્ણપટ સાથે સંબંધિત છે, જે સમાજમાં તેની સંપૂર્ણ અને અસરકારક ભાગીદારીને અવરોધે છે. તેથી, અમારો માનવામાં આવતો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તાની ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ તેના કેસને ૧૯૯૫ના અધિનિયમ અથવા ૨૦૧૬ની ઉચ્ચ અદાલતના દાયરામાં લાવતી નથી, તેથી, ડાયલેટેડ કાર્ડિયોમાયોપેથીની સ્થિતિ અપીલકર્તાને ડિસેબિલિટી એક્ટની કલમ ૪૭ હેઠળ કોઈ લાભની સુવિધા આપશે નહીં તેવા નિષ્કર્ષમાં સાચો હતો.

૧૯. ઉપરોક્ત કારણોસર, અપીલ યોગ્યતાના અભાવમાં જોવા મળે છે અને પક્ષોને તેમનો પોતાનો ખર્ચ ઉઠાવવા માટે છોડીને તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે.

અંકિત જ્ઞાન

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.